

Sygn. akt III UK 2/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania C. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 maja 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 10 września 2014 r., sygn. akt III AUa 277/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z dnia 10 września 2014 r. zmienił zaskarżony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 5 lutego 2014 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie ubezpieczonego C. W. od decyzji organu rentowego odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Sąd Apelacyjny wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił wykonywania pracy w szczególnych warunkach przez okres 15 lat, albowiem nie jest taką pracą praca laboranta w laboratorium zakładowym Firmy O. w D.. Zarządzenie nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego uznaje za prace w szczególnych warunkach wyłącznie prace laboranta szklarza i laboranta dmuchacza szkła przy wytwarzaniu elementów szklanych do aparatury chemicznej (dział IV, poz. 42, pkt 17 i 18), laboranta w produkcji w skali przemysłowej odczynników chemicznych (dział IV, poz. 35, pkt 2), laboranta stale zatrudnionego przy produkcji azbestu (dział VII, poz. 9, pkt 7) oraz laboranta w służbie zdrowia i opiece społecznej. Sąd Apelacyjny podniósł również, że brak było podstaw do zakwalifikowania pracy ubezpieczonego do pracy przewidzianej w wykazie A, dział XIV, poz. 24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ ubezpieczony - jako laborant - nie wykonywał jej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie przez około połowę dnia pracy.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając wyrok w całości oraz wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie.

Skarga kasacyjna została oparta na obydwu podstawach kasacyjnych, gdyż skarżący podniósł naruszenie prawa materialnego - § 2 ust. 1 oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) poprzez ich błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że skoro stanowisko laboranta w zakładach przemysłu gumowego nie jest literalnie ujęte w tym wykazie, to praca na tym stanowisku nie może być wykonywana jako praca w szczególnych warunkach oraz przepisów postępowania – art. 235 k.p.c. w związku z art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie, art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia sprzecznie z art. 328 k.p.c., art. 382 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia z pominięciem wyników postępowania dowodowego Sądu pierwszej instancji, art. 316 k.p.c. w związku z art. 87 Konstytucji RP poprzez wydanie orzeczenia na podstawie nieobowiązujących przepisów oraz art. 227 k.p.c. w

związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez badanie faktów niemających w sprawie istotnego znaczenia.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występującym w sprawie istotnym zagadnieniem prawnym, potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz oczywistą zasadnością skargi wynikającą z rażących naruszeń przepisów wskazanych w podstawach skargi kasacyjnej. Skarżący wskazał, że istotne zagadnienie prawne w istocie sprowadza się do odpowiedzi na pytanie: czy prace wymienione w wykazie, o których mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze to prace, których nazwa zajmowanego stanowiska musi być szczegółowo, literalnie ujęta w którymś z wykazów stanowiących załącznik do powoływanego rozporządzenia, czy chodzi o prace, których zakres i rodzaj rzeczywiście wykonywanych czynności odpowiada tym wymienionym w wykazie, które zostały określone ogólnym zapisem „kontrola jakości produkcji” (wykaz A, dział XIV, poz. 24). Skarżący podniósł, że powyższe zagadnienie prawne budzi też poważne rozbieżności w orzecznictwie Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, czego potwierdzeniem są sygnatury orzeczeń zamieszczonych w skardze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), potrzebie wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), co wymaga na wstępie uwagi o

charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednocześnie uzasadnienie skargi do rozpoznania wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355).

Odnosząc się jednak do przesłanek przedsądu, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. wskazać należy, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s 51).

Z kolei odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych

nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia, ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że nie istnieje potrzeba zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy w zakresie przedstawionym przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoim orzecznictwie przyjmował, iż praca w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) odnosi się do danego rodzaju pracy, który podporządkowany jest do określonej branży. Zatem na gruncie rozporządzenia można mówić tylko o pracy na stanowiskach kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, która jest wymieniona w konkretnym dziale wykazu i który jest przypisany do konkretnej branży przemysłu. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r. III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r. III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r. III UK 66/07; z dnia 22 stycznia 2008 r. I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75). Decydującą rolę w

analizie charakteru danej pracy z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Podkreślenia wymaga, iż Sąd Najwyższy w sprawie o tym samym stanie faktycznym i prawnym w postanowieniu z dnia 3 grudnia 2014 r., III UK 97/14 oraz wyroku z dnia 22 stycznia 2015 r., III UK 77/14 (niepublikowany) uznał, że praca laboranta nie może zostać zakwalifikowana jako praca wykonywana w szczególnych warunkach, zgodnie z wykazem A, dział XIV, poz. 24 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w sytuacji, gdy laborant przebywa na hali produkcyjnej nie więcej niż w połowie obowiązującego go wymiaru czasu pracy.

Odnosząc się z kolei do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy nadmienić, że w judykaturze przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13 LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX 1522063), czego nie można stwierdzić w rozpoznawanej sprawie.

Kierując się przedstawionymi powyżej motywami, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.